

SPIS TREŚCI

str.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE W OKRESIE GŁĘBOKICH PRZEMIAN USTROJOWYCH	13
I. JEDNOSTKA — RODZINA — SPOŁECZEŃSTWO — NARÓD	14
1. Stratyfikacja społeczna	14
2. Jednostka ludzka i jej osobowość	15
3. Potrzeby jednostki	16
4. Rodzina	17
5. Grupa społeczna. Podział grup społecznych	18
6. Społeczeństwo a społeczeństwo obywatelskie	19
7. Społeczeństwo obywatelskie — początek formowania się idei w czasach oświecenia	20
8. J.J. Rousseau i I. Kant o społeczeństwie obywatelskim ..	21
9. Naród	22
10. Konflikty społeczne	23
II. CZŁOWIEK WSPÓŁCZESNY WOBEC PROPAGANDY I NATŁOKU INFORMACJI	25
1. Sfery życia współczesnego człowieka	25
2. Propaganda	26
3. Struktura i sposoby manifestowania postaw	27
4. Formy przekazu stosowane przez prasę, radio i telewizję	28
5. Formy przekazu telewizyjnego	29
6. Wybrane techniki propagandy wyborczej	30
III. ZMIANY W OTACZAJĄCEJ RZECZYWISTOŚCI	31
1. Znaczenie przemian w Europie Środkowej i Wschodniej po 1989 roku	31

2. Charakter wydarzeń z lat 1989-1990, rozpoczynających zmiany ustrojowe w Polsce	32
3. Przemiany ustrojowe w Polsce w 1989 roku	34
4. Zmiany konstytucyjno-prawne w Polsce w 1989 r.	35
5. Załamanie się realnego socjalizmu w Polsce	36
6. Jesień Narodów w Europie Środkowej i Wschodniej ..	37

PAŃSTWO, USTROJE SPOŁECZNO-POLITYCZNE, WŁADZA

39

I. PAŃSTWO I FORMY ORGANIZACJI POLITYCZNEJ

40

1. Państwo — rozumienie socjologiczno-historyczne pojęcia	40
2. Państwo, jego typy i najbardziej charakterystyczne atrybuty	41
3. Bogactwo form organizacyjnych państwa	42
4. Suwerenność państwa i formy jej ograniczania	43
5. Państwo prawne	44
6. Totalitaryzm	46
7. Totalitaryzm faszyzmu hitlerowskiego	47
8. Cechy totalitaryzmu stalinowskiego	48

II. WŁADZA JAKO ZJAWISKO SPOŁECZNE

49

1. Władza polityczna	49
2. System polityczny	50
3. Składniki systemu politycznego	51

W KRĘGU PROBLEMÓW DEMOKRACJI. HISTORYCZNY ROZWÓJ I FORMY DEMOKRACJI

53

I. DEMOKRACJA I JEJ KULTUROWE PODSTAWY

54

1. Ustroje demokratyczne w historycznym rozwoju	54
2. Początki demokracji — demokracja ateńska VI-V w. p.n.e. .	55
3. Historyczny rozwój demokracji — demokracja szlachecka (stanowa) i jej funkcjonowanie w Polsce w XVI w.	56
4. Podstawy demokracji burżuazyjnej	57
5. Instytucje demokracji amerykańskiej	58
6. Polskie drogi demokracji (od XVIII wieku do schyłku XX wieku)	59
7. Demokracja - historyczny rys idei równości	66

II. DEMOKRACJA I CHARAKTERYSTYCZNE DLA NIEJ INSTYTUCJE	67
1. Parlamentaryzm. Powstanie i rozwój instytucji parlamentu w Anglii	67
2. Podobieństwa i różnice w parlamentaryzmie polskim i angielskim	68
3. Organy przedstawicielskie w Europie — historia parla- mentaryzmu	69
4. Mechanizm rządów parlamentarnych w Anglii w XVIII- -XIX w.	70
5. Współczesny parlamentaryzm	71
6. Partia — cechy partii politycznej	72
7. Geneza partii politycznych	73
8. Funkcje spełniane przez partie w społeczeństwie	74
9. Wybrane klasyfikacje partii	75
10. Ustawa Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o partiach poli- tycznych	76
11. Wybory jako demokratyczny sposób powoływania władz i element walki wyborczej	77
12. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 28 maja 1993 r.	78
13. Formowanie się idei praw człowieka w okresie oświece- nia i walki burżuazji o zmianę ustroju	79
14. Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela (1789 r.)	80
15. Walka o prawa człowieka na forum ONZ	81
16. Międzynarodowa ochrona praw człowieka	83
17. Pakty praw obywatelskich i politycznych	84
18. Pakty praw ekonomicznych, socjalnych i kulturalnych ..	85
III. DOKTRYNY POLITYCZNE	86
1. Ideologia a doktryna	86
2. Konserwatyzm	87
3. Liberalizm	88
4. Współczesny neoliberalizm w USA i Niemczech	89
5. Doktryna „państwa dobrobytu”	90
6. Doktryna „kapitalizmu ludowego”	91
7. Przeszłość i współczesność socjaldemokracji	92
8. Historia doktryny politycznej — komunizm	95

9. Eurokomunizm	96
10. Doktryna eksponująca hasła narodowyzwoleńcze — gandyzm	97
11. Nauka społeczna Kościoła katolickiego	98
SYSTEM POLITYCZNY WSPÓŁCZESNEJ POLSKI	99
I. ŁAD PRAWNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	100
1. Konstytucja	100
2. Realizacja zasady podziału i równowagi władz	101
3. Organy władzy ustawodawczej w Polsce	102
4. Źródła prawa obowiązującego w III Rzeczypospolitej wg Konstytucji z 1997 r.	103
5. Porządek prawny w Rzeczypospolitej Polskiej	104
6. Hierarchia aktów prawnych w zależności od organu, który je wydaje	105
7. Konstytucje oraz zmiany ustroju państwa regulowane ustawowo w latach 1947-1997	106
8. Projekty Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej	112
9. Prace nad Konstytucją RP	114
10. Zgromadzenie Narodowe dla uchwalenia Konstytucji RP	115
II. STRUKTURA I FUNKCJONOWANIE ORGANÓW PAŃSTWA ..	116
1. Analiza systemu rządów według Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r.	116
2. Sejm — organy wewnętrzne	117
3. Sejm — uprawnienia organów wewnętrznych	118
4. Sejmowe ABC	121
5. Posiedzenia Sejmu	124
6. Tryb postępowania z projektami ustaw i uchwał	125
7. Uchwały Sejmu	127
8. Kluby i koła poselskie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej od I do III kadencji	128
9. Organizacja i uprawnienia Senatu RP IV kadencji	130
10. Postępowanie Senatu w sprawie ustaw uchwalonych przez Sejm	131
11. Senat w procesie uchwalania ustawy budżetowej i planów finansowych państwa	132

12. Wykonywanie mandatu posła i senatora	133
13. Prawa człowieka i obywatela w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.	135
14. Katalog praw i wolności konstytucyjnych	136
15. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej	139
16. Kompetencje Prezydenta RP	141
17. Struktura i naczelne zadania rządowej administracji ogólnej	142
18. Struktura i zadania Rady Ministrów	143
19. Reforma centrum	144
20. Uprawnienia wojewody	146
21. Administracja państwowa i władze samorządowe w terenie	147
22. Krajowy Sejmik Samorządu Terytorialnego	148
23. Konstytucyjne uprawnienia Samorządu Terytorialnego ..	149
24. Samorządowe Kolegium Odwoławcze	150
25. Samorząd Terytorialny	151
26. Samorząd Terytorialny — Gmina	152
27. Kontrola wykonania budżetu w gminie	153
28. Tradycje samorządu terytorialnego w Polsce	154
III. PRAWORZĄDNOŚĆ I ORGANIZACJA WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI	156
1. Praworządność w demokratycznym państwie prawnym ..	156
2. Organy wymiaru sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej	157
3. Organizacja i kompetencje Sądu Najwyższego	158
4. Kompetencje kierownictwa Sądu Najwyższego	159
5. Sąd	160
6. Prawa i obowiązki sędziów	161
7. Trybunał Konstytucyjny	162
8. Trybunał Stanu	163
9. Charakterystyka wymiaru sprawiedliwości	164
10. Postępowanie przygotowawcze	165
11. Przebieg postępowania sądowego	166
IV. ORGANY KONTROLI PAŃSTWOWEJ I OCHRONY PRAWA ..	167
1. Organy kontroli i ochrony prawa	167
2. Struktura prokuratury powszechnej	168

3. Uprawnienia Prokuratora Generalnego	169
4. Prokurator	170
5. Ustrój notariatu	171
6. Najwyższa Izba Kontroli	172
7. Rzecznik Praw Obywatelskich	173
8. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	174
V. SYSTEM PARTYJNY W POLSCE	175
1. System partyjny w Polsce — rys historyczny	175
2. Centrum i lewica — krajobraz polityczny po wyborach z września 1993 r.	176
3. Prawica i centrum — krajobraz polityczny po wyborach z września 1993 r.	177
4. Bloki prawicowe — krajobraz polityczny w 1995 r.	178
5. Programy wyborcze — wrzesień 1997 r. — od lewicy do prawicy	179
VI. SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE JAKO FUNDAMENT STABILNEGO USTROJU DEMOKRATYCZNEGO	180
1. Cechy społeczeństwa obywatelskiego	180
2. Proces tworzenia związku zawodowego	181
3. Związki zawodowe — uprawnienia	182
4. Rozwiązywanie sporów zbiorowych	183
5. Fundacja — podstawy działalności	184
6. Koszty transformacji ustroju w Polsce	185
7. Zagrożenia dla demokracji a legitymizacja władzy państwowej	186
8. Wychowanie do demokracji	187
SPOŁECZEŃSTWO A GOSPODARKA	189
I. PAŃSTWO A GOSPODARKA W REALNYM SOCJALIZMIE ..	190
1. Koncepcja teoretyczna ekonomiki	190
2. Gospodarka PRL	191
II. GOSPODARKA RYNKOWA	194
1. Słowniczek wiedzy gospodarczej	194
2. Rynek — istota	195
3. Rodzaje rynków i ich charakterystyka	196
4. Gospodarstwo domowe	197

5. Funkcje i cechy gospodarstwa domowego jako podmiotu gospodarczego	198
6. Cena	199
7. Koszty jako wynik dostosowań cenowo-popytowych ..	200
III. WŁASNOŚĆ I JEJ FORMY	201
1. Własność	201
2. Własność spółdzielcza — początek ruchu spółdzielczego na ziemiach polskich w II połowie XIX wieku	202
3. Własność państwowa — przedsiębiorstwo państwowe ..	203
4. Organy przedsiębiorstwa państwowego	204
5. Wartość rzeczywista przedsiębiorstwa	205
6. Organizacja przedsiębiorstwa państwowego	207
7. Proces likwidacji przedsiębiorstwa	208
8. Własność grupowa — spółka akcyjna	209
9. Rodzaje spółek	210
10. Papiery wartościowe	211
11. Publiczny obrót papierami wartościowymi	212
12. Akcja jako tytuł prawny do części majątku przedsiębiorstwa	214
13. Obligacja	215
14. Giełda	216
15. Rodzaje giełd	217
IV. DROGA POLSKI KU GOSPODARCE RYNKOWEJ	218
1. Prywatyzacja	218
2. Rola i rodzaje banków	219
3. Program Balcerowicza	220
4. Program przekształceń własnościowych	223
5. Założenia „strategii dla Polski”	224
6. Proces prywatyzacji	226
7. Bezrobocie, jego rodzaje, problemy społeczno-ekonomiczne	227
8. Spór o rolę państwa w życiu gospodarczym społeczeństwa	228
9. Dochód narodowy a budżet państwa	229
10. Budżet państwa	230
11. Kontrola wykonania budżetu państwa przez sejm	231
12. Urząd Antymonopolowy i ochrony konsumenta	232

13. Działalność gospodarcza a polityka ekologiczna państwa polskiego	233
14. Statut Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (OŚZNiL)	235
V. GOSPODARKA POLSKA A PERSPEKTYWY INTEGRACJI Z GOSPODARKĄ EUROPEJSKĄ	236
1. Procesy dostosowawcze gospodarki polskiej niezbędne przy stowarzyszeniu z Unią Europejską	236
2. Kraje należące do Unii Europejskiej	237
3. Status państw — członków Unii Europejskiej	238
4. Międzynarodowe instytucje ekonomiczno-finansowe ..	239
5. Układ o stowarzyszeniu Polski ze Wspólnotami Europejskimi	241
6. Chronologia integracji europejskiej	242
7. Rada Europy	244
POLSKA W ŚWIECIE WSPÓŁCZESNYM	245
I. POLSKA RACJA STANU	245
1. Geopolityczne położenie Polski	245
2. Konferencja Jaltańska — uczestnicy, uzgodnienia	246
3. Układ Warszawski — od powstania do rozwiązania ...	247
4. Główne treści traktatu pokojowego regulującego sprawę zjednoczenia Niemiec	249
5. Postanowienia szczegółowe traktatu z Niemcami	250
6. Sąsiedzi Polski na wschodzie	251
7. Założenia polskiej polityki zagranicznej	252
8. Polska na forum ONZ	253